

Hakija	A
Vastapuoli	S
Asia	Kohtuullinen korvaus / Lautakunnan toimivalta
Vireille	19.4.2017
Annettu	26.1.2018

ASIAN TAUSTA

Hakemus koskee seuraavia kuutta (6) keksintöä:

Keksintö 1: [], josta on [pvm] jätetty keksintöilmoitus työnantajalle. Työnantaja on [pvm] ottanut keksinnön haltuun. Keksinnöstä on [pvm] jätetty patenttihakemus [].

Keksintö 2: [], josta on [pvm] jätetty keksintöilmoitus työnantajalle. Työnantaja ei ole tehnyt keksinnön haltuunottoilmoitusta. Keksinnöstä on [pvm] jätetty patenttihakemus [].

Keksintö 3: [], josta on [pvm] jätetty keksintöilmoitus työnantajalle. Työnantaja ei ole tehnyt keksinnön haltuunottoilmoitusta. Keksinnöstä on [pvm] jätetty patenttihakemus [].

Keksintö 4: [], josta on [pvm] jätetty keksintöilmoitus työnantajalle. Työnantaja ei ole tehnyt keksinnön haltuunottoilmoitusta. Keksinnöstä on [pvm] jätetty patenttihakemus [] ja [pvm] US patenttihakemus [].

Keksintö 5: [], josta on [pvm] jätetty keksintöilmoitus työnantajalle. Työnantaja on ottanut keksinnön vastaan [pvm]. Keksinnöstä on [pvm] jätetty patenttihakemus [].

Keksintö 6: [], josta on [pvm] jätetty keksintöilmoitus työnantajalle. Työnantaja on ottanut keksinnön haltuun [pvm]. Keksinnöstä on [pvm] jätetty patenttihakemus [].

Hakija on ollut keksintöjen tekemisen aikaan työsuhteessa työnantajaan.

Työntekijälle on maksettu keksintöjen 2, 3 ja 4 osalta korvauksena [] euroa/keksintö, keksintöjen 1 ja 5 osalta [] euroa/keksintö ja keksinnön 6 osalta [] euroa.

Keksinnöt ovat syntyneet S:n ja silloisen []:n välisen tutkimusaliyhankintana toteutetussa projektissa, jonka [] on maksanut ja, jonka kohteena on ollut []:n tuotekehitys. Toimeksiannot ovat olleet kiinteähintaisia.

ASIAN KÄSITTELY

Hakemus

Hakija on pyytänyt työsuhtekeksintölautakuntaa antamaan lausunnon hakijalle kuuluvasta kohtuullisesta korvauksesta. Työnantajan maksama [] euroa ei ole kohtuullinen kertakorvaus []:lle tehdystä patentointiin johtaneesta keksinnöstä.

Keksinnöt liittyvät []:n ydintoimintaan, ja liittyvät tällä hetkellä standardoinnin alla olevaan [] teknologiaan. Hakija on arvioinut yksittäisen keksinnön arvoksi [] euroa. Arvio on todennäköisesti alakanttiin, sillä [] maksaa omille työntekijöilleen merkittävästi suurempia korvauksia kuin S on maksamat kertakorvauksina omille työntekijöilleen.

Työnantaja on määritellyt keksinnön arvon ennen kuin keksintöä on edes tehty ja maksanut kohtuullisen korvauksen tämän arvion perusteella. Menettely ei ole työsuhtekeksintölain mukainen.

Vastine

Työnantajan mukaan hakijan vaatimukset eivät ole perusteltuja, sillä hänelle on jo maksettu kohtuullinen korvaus. Keksinntöjen arvoa ei ole määritelty ennen niiden tekemistä.

Toimeksiantoihin on sovellettu yleisiä sopimusehtoja, joiden mukaan työn tulokset sekä niihin liittyvät immateriaalioikeudet ovat kuuluneet []:lle ilman erillisiä korvauksia. Tämä on ollut myös hakijan tiedossa. Sopimusvelvoitteiden täyttämiseksi S on ottanut keksintöjen oikeudet hakijalta haltuunsa ja siirtänyt ne välittömästi edelleen []:lle.

S:n ja siten myös hakijan osuus keksintöjen oikeuksista on ollut pääsääntöisesti pieni. Käytännössä yhteisesti omistettuja keksintöjä on hankalaa tai jopa mahdotonta myydä muille kuin toiselle yhteisomistajalle. Hakija on ollut osakeksijänä [] osuuksilla lausuntopyyntönsä kohteena olevissa keksinnöissä, mikä tarkoittaa [] prosentin osuutta kunkin toimeksiannon katteesta.

keksintöön, työntekijällä on, vaikka ennen keksinnön syntymistä olisi toisin sovittu, oikeus saada siitä työnantajalta kohtuullinen korvaus.

Työsuhdekeksintölain 7 §:n 2 momentin mukaan korvausta määrättäessä on erityisesti otettava huomioon keksinnön arvo ja työnantajan saaman oikeuden laajuus samoin kuin työsopimuksen ehdot sekä työsuhteeseen liittyvien muiden seikkojen merkitys keksinnön syntymiselle.

Työsuhdekeksintöasetuksen 5 §:n mukaan arvioitaessa työsuhdekeksintölain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettujen työsopimuksen ehtojen ja työsuhteeseen liittyvien muiden seikkojen merkitystä keksinnön syntymiselle, on kiinnitettävä huomiota siihen, miten tehtävä on asetettu ja ratkaistu, kuten millä tavalla työnantajan teknologiaa ja laitteita on hyödynnetty, samoin kuin mikä on keksijän asema sekä hänen työehtonsa ja tehtävänsä työnantajan palveluksessa.

Työntekijän oikeus kohtuulliseen korvaukseen

Hakija on katsonut, että työnantajan maksama korvaus ei ole kohtuullinen kertakorvaus patentointiin johtaneesta keksinnöstä. Työnantajan näkemyksen mukaan hakijan vaatimukset eivät ole perusteltuja, sillä hänelle on jo maksettu kohtuullinen korvaus. Lisäksi työnantaja on esittänyt, että projektit eivät ole tuottaneet minkäänlaista voittoa vaan ovat olleet tappiollisia.

Asiassa on kysymys työsuhteen aikana tehdystä Suomessa patentoitavissa olevista keksinnöistä, joten edellytykset lausuntopyyntöön tutkimiselle ovat olemassa.

Asiassa esitetyn selvityksen perusteella työsuhdekeksintölautakunta pitää ilmeisenä, että keksinnöllä on ollut jonkinlaista taloudellista merkitystä työnantajan toiminnan kannalta. Keksinnöt ovat syntyneet osana tutkimusaliyhankintasopimusta, joten niistä on kertynyt liikevaihtoa ainakin sopimusten arvon verran. Lisäksi keksintöjen tekeminen on ollut osa työnantajan ydintoimintaa, joille asetettuja tavoitteita tutkimusaliyhankintaprojekti on täyttänyt. Toiminnan tavoitteita ei aina voida mitata pelkästään liiketaloudellisilla mittareilla.

Edellä lausutun perusteella lautakunta katsoo, että hakijalla on oikeus työsuhdekeksintölain mukaiseen kohtuulliseen korvaukseen.

Keksinnön arvon ja kohtuullisen korvauksen määrittäminen

Työsuhdekeksintölautakunta katsoo, että keksinnön arvo tulee määritellä siitä lähtökohdasta, että keksintöä hyödynnettäisiin kaupallisesti tehokkaalla tavalla. Kaupallisesti tehokas toiminta edellyttää myös sitä, että keksintöä tulee hyödyntää keksinnön kanssa samaa tekniikan alaa edustavilla markkinoilla. Sen sijaan työnantajan toiminnan luonteelle, laajuudelle tai kaupalliselle luonteelle ei voida antaa ratkaisevaa merkitystä keksinnön arvon määrittämisen kannalta.

Jos työnantajan liiketoimintamalli sen sijaan perustuu tuotekehitysoasaamisen myymiselle ilman, että työnantaja yrittäisi keksinnön pohjalta kehittää valmista lopputuotetta tai muutenkaan markkinoisi keksintöä hyödyntäviä tuotteita, keksintöä ei välttämättä hyödynnetä kaupallisesti tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. Kohtuullisen korvauksen arvioimisen kannalta keksinnön arvo voi tällöin poiketa siitä, kuin mitä työnantajan saama liikevaihto osoittaa.

Käsillä olevassa asiassa työnantaja on []. Keksinnöt ovat syntyneet osana tutkimusprojektia, johon työnantaja on osallistunut hakijan työpanoksella. [] työnantajan tarkoituksena ei ole ollut hyödyntää tutkimusalihankinnan tuloksia omassa toiminnassaan. Keksintö on sopimusperusteisesti siirretty välittömästi tutkimusalihankintapalvelun tilaajalle, jolla on liiketoiminnalliset edellytykset hyödyntää keksintöjä osana lopputuotteitaan markkinoimalla ja myymällä niitä tehokkaasti.

Tässä tilanteessa keksinnön arvoa tulisi arvioida siitä näkökulmasta, minkälaista taloudellista arvonluontia tutkimusalihankintasopimuksen tilaaja pystyy keksintöjen avulla tuottamaan. Työsuhdekeksintölautakunta kuitenkin toteaa, että sillä ei ole toimivaltaa tai muutenkaan mahdollisuuksia arvioida asiaa tästä näkökulmasta. Tästä syystä lautakunta jättää lausumatta keksinnön arvon määrittämiseen koskevasta kysymyksestä.

Lisäksi lautakunta toteaa, että tässä tapauksessa työnantajalla olisi ollut tosiasiallinen mahdollisuus varautua sopimuksissaan sellaiseen tilanteeseen, jossa keksinnön arvo tilaustutkimuksen tilanneen osapuolen toiminnassa osoittautuu huomattavan suureksi ja työnantajalle aiheutuisi tästä syystä velvollisuus maksaa työntekijälleen odotettua suurempi korvaus työsuhdekeksinnön osalta. Koska lautakunta ei kuitenkaan ole voinut ottaa kantaa keksinnön arvoon, sillä ei ole myöskään mahdollisuutta lausua kohtuullisen korvauksen määrästä.

Työsuhdekeksintölautakunnan lausunto

Työsuhdekeksintölautakunta suosittaa, että hakijalla on oikeus työsuhdekeksintölain mukaiseen kohtuulliseen korvaukseen.

Työsuhdekeksintölautakunta jättää lausumatta keksinnön arvosta tai kohtuullisen korvauksen määrästä.

Eero Mantere
Puheenjohtaja

Tomi Rantasaari
sihteeri

Asian ratkaisuun osallistuivat: Eero Mantere, Ralf Forsén, Mari Komulainen, Manu Laapas, Jaakko Laurila, Anu-Tuija Lehto ja Marja-Leena Mansala